

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

©2020 ЛУПАК Р. Л., ШТЕЦЬ Т. Ф., ПРИШЛЯК О. П.

УДК 35.078:681.518 (477)
JEL: L15; L86; O38

Лулак Р. Л., Штець Т. Ф., Пришляк О. П. Інституціональні аспекти державного регулювання розвитку цифрової економіки України

Метою статті є наукове обґрунтування інституціональних аспектів державного регулювання розвитку цифрової економіки України, на основі яких створюються необхідні умови для функціонування базисних і похідних інститутів цифровізації, повноцінної реалізації їх функцій та завдань. Встановлено, що елементами інституціонального забезпечення державного регулювання розвитку сектора цифрової економіки в Україні є інституціонально-правовий базис, інституційно-організаційна платформа, інституційно-інфраструктурне забезпечення, інституційно-економічний блок та інституційно-психологічне середовище. Для формування достатнього інституціонально-правового базису необхідно реалізувати низку інструментів, серед яких – законодавчі основи функціонування цифрової економіки, врегулювання функціонування головних інститутів цифрової економіки, усунення правових обмежень для розвитку та поширення принципів цифрової економіки в бізнесі та нових галузях, надання спеціального правового режиму для суб'єктів господарської діяльності з високим рівнем інформатизації та відкритості до співпраці в межах розвитку цифрової економіки. Реалізація таких інструментів, як формування інституційного забезпечення планування державної політики розвитку сектора цифровізації економіки, створення інституцій координації діяльності сторін, зацікавлених у розвитку цифрової економіки, запровадження інституту моніторингу та ефективності державної політики розвитку цифрової економіки дозволить вибудувати в Україні достатню інституційно-організаційну платформу цифровізації. Розвитку інституційно-інфраструктурного забезпечення цифровізації національної економіки сприятимуть: створення цифрових платформ бізнесу, держави та громадськості, формування єдиних цифрових хмарних платформ, розвиток інституційного середовища досліджень та розробок у сфері цифрової економіки, вибудування інформаційної інфраструктури. У межах інституційно-економічного блоку державного регулювання в аналізованій сфері слід реалізувати низку програм державно-приватного партнерства, розбудовувати інфраструктуру підтримки високотехнологічних стартапів та інвестування зі спеціалізацією на проектах сектора ІКТ, формувати методичні центри системи інтелектуально-кадрового забезпечення потреб розвитку цифрової економіки. Формування якісного інституційно-психологічного середовища необхідне для популяризації ідеї цифровізації економіки України в середовищі бізнесу та громадськості. Цьому сприятиме функціонування єдиного цифрового середовища довіри, розвиток інфраструктури охорони та захисту інтелектуальної власності, популяризація переваг і можливостей цифровізації економіки та суспільства.

Ключові слова: цифрова економіка, інституціональне забезпечення, державне регулювання, Україна.

DOI:

Рис.: 2. **Бібл.:** 8.

Лулак Руслан Любомирович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки Львівського торговельно-економічного університету (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: economist_555@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1830-1800>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/1-2980-2017>

SPIN: <http://elibrary.ru/5121-5783>

Штець Тетяна Федорівна – аспірантка кафедри економіки Львівського торговельно-економічного університету (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: shtets_tanya@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2889-2469>

Пришляк Оксана Петрівна – магістрантка кафедри економіки Львівського торговельно-економічного університету (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: pryshliakok06@gmail.com

УДК 35.078:681.518 (477)

JEL: L15; L86; O38

Лулак Р. Л., Штець Т. Ф., Пришляк О. П. Институциональные аспекты государственного регулирования развития цифровой экономики Украины
Целью статьи является научное обоснование институциональных аспектов государственного регулирования развития цифровой экономики Украины, на основе которых создаются необходимые условия для функционирования базовых и производных институтов цифровизации, полноценной реализации их функций и задач. Установлено, что элементами институционального обеспечения государственного регулирования развития сектора цифровой экономики в Украине являются институционально-правовой базис, институционально-организационная платформа, институционально-инфраструктурное обеспечение, институционально-экономический блок и институционально-психологическая среда. Для формирования достаточного институционально-правового базиса необходимо реализовать ряд инструментов, среди которых – законодательные основы функционирования цифровой экономики, урегулирование функционирования главных институтов цифровой экономики, устранение правовых ограничений для развития и распространения принципов цифровой экономики в бизнесе и новых отраслях, предоставление специального правового режима для субъектов хозяйственной деятельности с высоким уровнем информатизации и открытости к сотрудничеству в рамках развития цифровой экономики. Реализация таких инструментов, как формирование институционального обеспечения планирования государственной политики развития сектора цифровизации экономики, создание институтов координации деятельности сторон, заинтересованных в развитии цифровой экономики, введение института мониторинга и эффективности государственной политики развития цифровой экономики позволит выстроить в Украине достаточную институционально-организационную платформу цифровизации. Развитию институционально-инфраструктурного обеспечения цифровизации национальной экономики будут способствовать: создание цифровых платформ бизнеса, государства и общественности, формирование единых цифровых облачных платформ, развитие институциональной среды исследований и разработок в сфере цифровой экономики, выстраивание информационной инфраструктуры. В рамках институционально-экономического блока государственного регулирования в рассматриваемой сфере следует реализовать ряд программ государственно-частного партнерства, развивать инфраструктуру поддержки высокотехнологичных стартапов и инвестирования со специализацией на проектах сектора ИКТ, форми-

ровать методические центры системы интеллектуально-кадрового обеспечения потребностей развития цифровой экономики. Формирование качественной институционально-психологической среды необходимо для популяризации идеи цифровизации экономики Украины в среде бизнеса и общественности. Этому будет способствовать функционирование единой цифровой среды доверия, развитие инфраструктуры охраны и защиты интеллектуальной собственности, популяризация преимуществ и возможностей цифровизации экономики и общества.

Ключевые слова: цифровая экономика, институциональное обеспечение, государственное регулирование, Украина.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Лупак Руслан Любомирович – доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры экономики, Львовского торгово-экономического университета (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: economist_555@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1830-1800>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/I-2980-2017>

SPIN: <http://elibrary.ru/5121-5783>

Штец Татьяна Федоровна – аспирантка кафедры экономики Львовского торгово-экономического университета (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: shtets_tany@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2889-2469>

Пришляк Оксана Петровна – магистрантка кафедры экономики Львовского торгово-экономического университета (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: pryshliakok06@gmail.com

UDC 35.078:681.518 (477)

JEL: L15; L86; O38

Lupak R. L., Shtets T. F., Pryshlyak O. P. Institutional Aspects of the State Regulation of the Development of Digital Economy of Ukraine

The article is aimed at scientific substantiation of the institutional aspects of the State regulation of the development of Ukraine's digital economy, on the basis of which the necessary conditions for the functioning of basic and derivative institutions of digitalization are created, with the full-fledged implementation of their functions and objectives. It is determined that the elements of the institutional support of the State regulation of development of the digital economy sector in Ukraine are the institutional-legal basis, institutional-organizational platform, institutional-infrastructure provision, institutional-economic bloc and institutional-psychological environment. In order to form a sufficient institutional-legal basis, a number of instruments must be implemented, including the legislative framework for operation of digital economy, and the arrangement of functioning of the main institutions of the digital economy, removing legal restrictions for the development and spread of principles of the digital economy in business and new industries, providing a special legal regime for the economic entities with a high level of informatization and openness to cooperation in the digital economy. Implementation of instruments such as the formation of institutional provision of public policy planning, the development of the sector of digitalization of the economy, the establishment of institutions of coordination of the parties interested in the development of digital economy, the introduction of the institute of monitoring and efficiency of the State policy of development of the digital economy will allow to build a sufficient institutional-organizational platform for digitalization in Ukraine. The development of institutional-infrastructure provision for the digitalization of the national economy will be facilitated by: creation of digital platforms of business, the State and the public, the formation of unified digital cloud platforms, development of the institutional research and development environment in the digital economy, building up the information infrastructure. Within the framework of the institutional-economic bloc of the State regulation in the sphere under consideration, a number of public-private partnership programs should be implemented, the infrastructure to support high-tech start-ups should be developed and investment with a focus on the ICT sector projects, to form the methodical centers of the system of intellectual-personnel provision to meet the needs of the development of digital economy. The formation of a high-quality institutional-psychological environment is necessary to popularize the idea of digitalization of Ukraine's economy among business and the public. This will be facilitated by a unified digital environment of trust, the development of an intellectual property security and protection infrastructure, and the promotion of benefits and opportunities of the digitalization for the economy and society.

Keywords: digital economy, institutional provision, the State regulation, Ukraine.

Fig.: 2. **Bibl.:** 8.

Lupak Ruslan L. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: economist_555@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1830-1800>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/I-2980-2017>

SPIN: <http://elibrary.ru/5121-5783>

Shtets Tetiana F. – Postgraduate Student of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: shtets_tany@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2889-2469>

Pryshlyak Oksana P. – Graduate Student of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: pryshliakok06@gmail.com

Роль і значущість інституціонального забезпечення в кожній царині державного регулювання вельми важливі та об'єктивно необхідні. Інституціональне забезпечення, передусім, відповідальне за формування середовища, в якому розвиваються ті чи інші процеси. Більше того, саме завдяки якіс-

ному інституціональному забезпеченню, по-перше, досягається незворотність необхідних тенденцій; по-друге, реалізується внутрішня та зовнішня мотивація всіх суб'єктів, дотичних до сфери регулювання.

Існують різні підходи до визначення складу елементів інституціонального забезпечення, що при-

йнятно, адже не для всіх сфер, ситуацій, умов доцільне застосування тих чи інших складових. Щодо сектора цифрової економіки, з огляду на існуючий стан розвитку та наявне інституціональне забезпечення, то при плануванні державної політики його вдосконалення, на нашу думку, слід фокусувати навколо таких складових: інституційно-правий базис; інституційно-організаційне платформи; інституційно-інфраструктурне забезпечення; інституційно-економічний блок; інституційно-психологічне середовище [1, с. 115–154; 2, с. 228–252].

Обрання зазначених компонент обумовлюється такими аргументами. *По-перше*, нинішнє вітчизняне законодавство та система нормативно-правових актів на всіх рівнях управління дуже незначною мірою визначає більшість необхідних аспектів, пов'язаних із господарською діяльністю та відносинами у сфері цифрової економіки; не прописаними (не згаданими в жодному нормативно-правовому акті) залишаються більшість ключових сучасних аспектів розвитку цифрових технологій; неврегульованими перебувають важливі положення з охорони та захисту технологій, використання інформації.

По-друге, в Україні відсутня організаційна система керування процесами становлення, розвитку та реалізації потенціалу сектора цифрової економіки. Певні кроки в цьому напрямі зроблені, але вони недостатні. Не всі з необхідних елементів організаційно-управлінської системи утворені, а також не налагоджено достатньої комунікації між тими, що наявні.

По-третьє, для активного розширення сектора цифрової економіки необхідно розвивати його інфраструктуру – інформаційно-комунікаційну, технічну та програмного забезпечення, технологічну, фінансову, інвестиційну, інтелектуально-кадрову, матеріальну. Без цього ефективно не функціонує жодна економіка та її базові сектори.

По-четверте, у межах інституціонального забезпечення мають діяти чинники, які мотивують економічних агентів до раціональної поведінки. Такі стимули, беззаперечно, прописуються в межах законодавства, але можуть набувати й іншого характеру, як-от – участь в проектах публічно-приватного партнерства, користування спеціально організованою інфраструктурою, державні замовлення, сприяння в популяризації бізнесу і т. ін.

По-п'яте, як показує досвід успішних реформ, необхідний інформаційно-психологічний супровід державної політики, тобто постійна комунікація бізнесу та громадськості про розвиток сектора цифровізації в Україні. Поінформування необхідне не лише для покращення середовища обізнаності про вектори розвитку держави та її економіки, але й заради впливу на поведінку населення та суб'єктів бізнесу.

У комплексі наявність та належна активізація дії зазначених компонент інституціонального забез-

печення дозволять значно зрушити процеси досягнення визначених стратегічних цілей державної політики з розвитку сектора цифрової економіки в Україні, зробити її більш збалансованою та системною, сфокусованою навколо чітко визначених орієнтирів, чинників та умов, що їх визначають, забезпечити якнайкращу комунікацію з представниками інформаційного суспільства, бізнесу та громадськості, інфраструктурним та іншими елементами [3, с. 305–329; 4, с. 197–244; 5].

Метою статті є наукове обґрунтування інституціональних аспектів державного регулювання розвитку цифрової економіки України, на основі яких створюються необхідні умови для функціонування базисних і похідних інститутів цифровізації, повноцінної реалізації їх функцій та завдань.

Структуру авторського бачення системи інституціонального забезпечення розвитку сектора цифрової економіки наведено на *рис. 1*, а відповідну аргументацію – нижче.

При формуванні інституціонального забезпечення в будь-якій царині економіки та суспільного життя закономірно найбільш важливе значення відводиться системі нормативно-правових актів, які визначають «правила гри», регулюють відносини між учасниками, створюють стимули для раціональної поведінки економічних агентів і т. ін. Сектор цифровізації економіки не виключення, а навпаки, переважно абсолютно нова сфера відносин, урегулювання яких потребує цілого комплексу змін до вітчизняного законодавства, узгодження його положень з міжнародною практикою, врегулювання пакета питань інформаційної безпеки.

Отже, у межах питання державної політики формування інституціонального забезпечення розвитку сектора цифрової економіки перш за все потрібно вести мову про покращення законодавчої основи її функціонування. Враховуючи великий пласт аспектів і питань, які мають бути законодавчо врегульованими, можна справедливо стверджувати про необхідність прийняття окремого закону України про розвиток сектора цифрової економіки, в межах якого були б чітко визначені основні поняття у сфері цифрової економіки, зокрема такі, як цифрове середовище, цифровий документ, відносини у сегменті цифровізації та багато інших. У законі варто прописати мету, стратегічні орієнтири розвитку цифрової економіки України, методи, принципи, механізми та інструменти регулювання ринку цифрових продуктів та сервісів, сектора цифрової економіки загалом.

Окремим блоком законодавчих питань стосовно нормативно-правової основи функціонування сектора цифрової економіки потрібно вважати особливості здійснення ключових видів діяльності в цифровій економіці, її суб'єктів та об'єктів, правовідносин, усіх видів і типів юридичної, соціальної та економічної відповідальності.

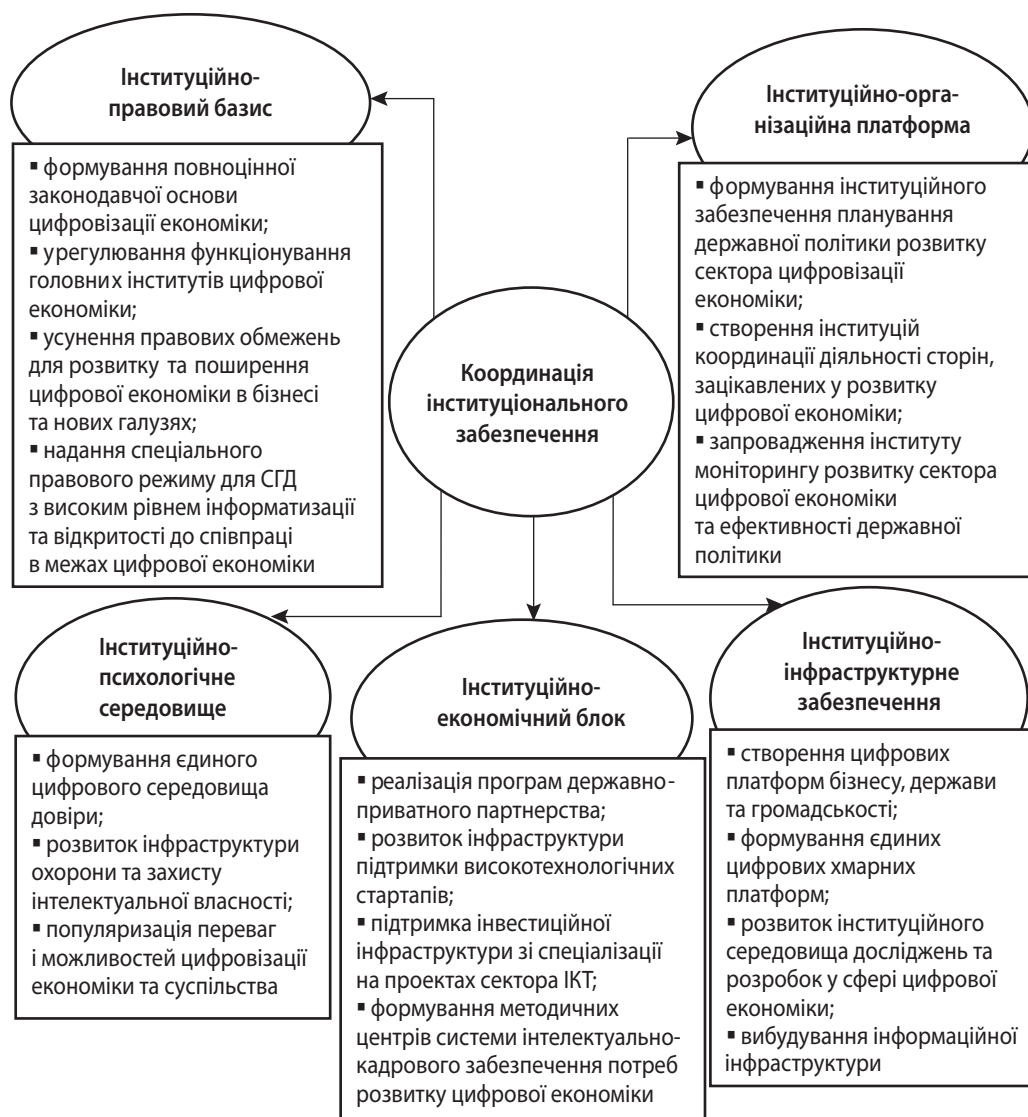

Рис. 1. Структура інструментів формування інституціонального забезпечення розвитку сектора цифрової економіки України

Джерело: авторська розробка.

Особливо важливе значення в контексті формування, реалізації та забезпечення ефективності державної політики розвитку сектора цифрової економіки має вибудування відповідної організаційної системи та структури управління цими процесами. Фактично в діючу систему державного управління має бути «вмонтований» блок, відповідальний за організацію політики держави у сфері цифровізації. Зрозуміло, що за питання розвитку секторів економіки відповідальне Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Але поступ сектора цифрової економіки залежить від цілого комплексу питань і проблем, які виходять за рамки компетенцій і повноважень цього міністерства. Це й освіта та наука, інноваційно-технологічна діяльність, інформаційно-технологічна інфраструктура, охорона інтелектуальної власності, підготовка кадрів та низка інших питань.

Виходячи із зазначених міркувань актуалізується питання створення інституцій координації, поперше, владних структур з формування та реалізації державної політики розвитку сектора цифрової економіки та, по-друге, діяльності сторін, зацікавлених у зростанні цього сектора національної економіки. Не виключено й варіант поєднання першого та другого.

Важливе значення має й формування інституційного забезпечення планування державної політики розвитку цифровізації економіки. Йдеться про різні рівні планування – на стратегічному, тактичному та операційному рівнях. Повноцінну систему інституційного забезпечення планування державної політики в аналізованій сфері наведено на рис. 2.

Прийняття та реалізація в Україні визначених стратегічно-програмних документів на різних рівнях ієрархії управління економікою дозволила б більш системно та комплексно підійти до планування державної політики в аналізованій сфері [6, с. 79–94].

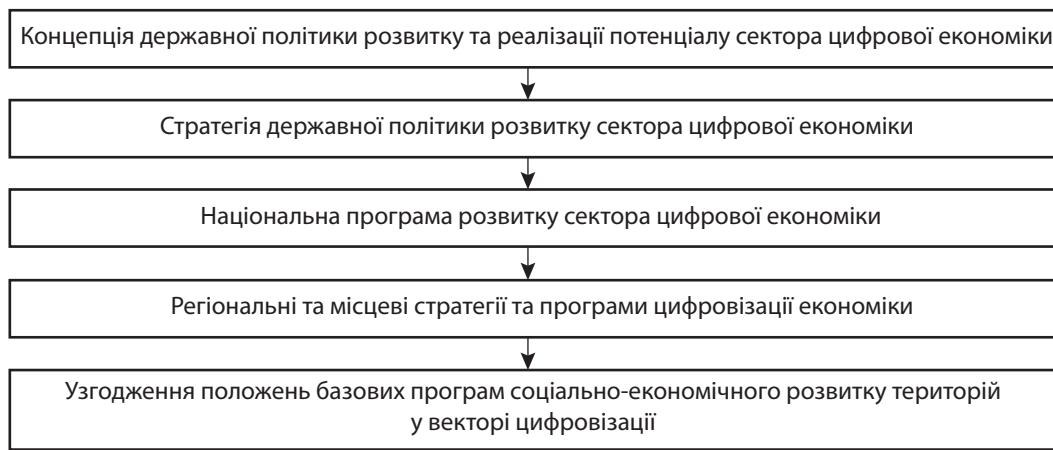

Рис. 2. Концептуальна послідовність формування інституціонального забезпечення планування державної політики розвитку сектора цифрової економіки України

Джерело: авторська розробка.

У межах інституційно-інфраструктурного забезпечення важливе місце має бути відведене створенню цифрових платформ, причому на рівні всіх суб'єктів суспільно-економічних відносин. Йдеться про цифрові платформи, які забезпечують ринки товарів, послуг та інформації. Підприємства-платформи є сучасним світовим трендом розвитку сектора цифрової економіки, її базисом і фундаментом. У руслі розвитку цифрової економіки все більше як нових суб'єктів господарювання, так і діючих бізнесів переходять на бізнес-процеси, які відбуваються в інтернет-просторі.

Для подальшого розвитку цифрових платформ органам державного управління слід забезпечити включення відповідних заходів до всіх програм соціально-економічного розвитку держави, її територій, галузей і видів економічної діяльності, сформувавши, таким чином, широкий комплекс засобів фінансово-економічної мотивації (фінансово-інвестиційне забезпечення, доступні кредити, податкові пільги та ін.) підприємств, особливо найбільш мобільних – представників сектора малого та середнього підприємництва, інноваційного та високотехнологічного бізнесу. Паралельно може вестися діяльність і з поінформування бізнесу та населення відносно переваг, які надає використання цифрових платформ.

Цифрові платформи держави, їх поява, розбудова, а надалі взаємодія між собою та з електронними сервісами бізнесу та громадськості дозволяють сформувати майданчик комунікації, взаємодії та обміну, передачі/отримання продуктів, послуг між державою та іншими особами, зацікавленими в отриманні державних послуг. Своєю чергою, цифрові платформи громадянського суспільства забезпечують джерело відкритих даних суспільного бачення функціонування та розвитку різних сфер суспільного життя, функціонування бізнесів, отримання

зворотних зв'язків від суспільства та інформації, яка важлива для держави в плані покращення соціально-гуманітарної, економічної та іншої політики.

Логічно, що наступним стратегічним етапом державної політики розвитку сектора цифрової економіки має стати об'єднання цифрових платформ, що будуть сформовані на рівнях різних груп суб'єктів, управління економікою та суспільним розвитком, сферах соціально-економічного життя, секторах економіки, видах економічної діяльності тощо. Йдеться про утворення єдиних цифрових хмарних платформ із відкритими інтерфейсами взаємодії, що також дозволяють іншим суб'єктам «втручатися» в їх функціонування та вдосконалювати їх через використання власних додатків.

Зауважимо, що такий підхід до розвитку інституційно-інфраструктурного забезпечення сектора цифрової економіки України надає низку переваг, до яких, попри інші, віднесемо:

- ✦ досягнення «суб'єктності» цифрових контрагентів (на сьогодні це одна з проблем подальшого поступу вітчизняного сектора цифрової економіки, адже існують способи контактування без ідентифікації осіб, наявності/неаявності, визнання чи ні цифрового підпису і т. д.);
- ✦ можливість встановлення суб'єктності одразу забезпечує й ідентифікацію контрагента, і його відповідальність, включно з оподаткуванням, дотриманням норм законодавства тощо);
- ✦ підвищення ефективності бізнес-процесів, оскільки напрями цифрової взаємодії обиратимуться на підставі швидкого комп'ютеризованого опрацювання й аналізування великої чисельності всіх можливих варіантів розвитку подій;
- ✦ мінімізацію корупційної складової через усунення людського фактора як в системі адміні-

стративних послуг, так і у відносинах «бізнес-до-бізнесу», діяльності (значною мірою лобістського характеру) громадських організацій.

У межах інституційно-інфраструктурного забезпечення розвитку сектора цифрової економіки України потрібно вести мову і про розвиток інституційного середовища досліджень та розробок у сфері цифровізації економіки, а також інформаційної інфраструктури. Щодо першого, то таке завдання особливо актуальне для розвитку в середовищі науково-дослідної та інноваційно-технологічної діяльності дослідницьких компетенцій і технологічних напрацювань, достатніх для формування системи підтримки пошукових і прикладних досліджень у сфері цифрової економіки для забезпечення технологічної самостійності та розвитку національної економіки за кожним напрямом наскрізних цифрових конкурентоспроможних технологій.

У межах інституційно-економічного блоку головне завдання зводиться до формування середовища з високим рівнем мотивації економічних агентів відносно впровадження та використання сучасних інформаційних технологій. Але важливо розуміти, що створення державою пільг і преференцій для окремих суб'єктів господарювання об'єктивно призводить до викривлення конкурентного середовища, що негативно позначається на ефективності функціонування економіки в цілому, а також до утворення девіантних елементів ринку – монополій, корупції влади, зрощування бізнесу та влади тощо.

Отже, важливо аби під час формування державної політики розвитку сектора цифрової економіки планувалося застосування інструментів та засобів, які забезпечують мотивацію економічних агентів до розвитку власного мікросередовища інформатизації, а також участі у функціонуванні та розвитку сектора інформаційної економіки держави загалом, але не суперечать принципам конкуренції. Серед таких доцільно виділити інструмент приватно-публічного партнерства, коли держава надає певні економічні активи, які належать їй, у спільні з бізнесом чи громадськими структурами проекти.

Такий підхід одночасно сприяє перетворенню науково-дослідної та інноваційної політики на більш прийнятну та адаптивну до середовища, яке швидко змінюється, а також до соціальних і глобальних викликів. Це дозволяє бізнесу розвивати нові ринки, мати кращий доступ до матеріальних та інформаційних ресурсів, які належать державі.

Зауважимо, що сьогодні в Україні все більшою мірою застосовується інструмент смарт-спеціалізації в розвитку міст, територій і регіонів країни. Відповідно, поєднання цієї стратегії з інструментами приватно-публічного партнерства дозволяє і зміцнити конкурентоспроможність підприємств, які беруть в них участь, і підвищити ефективність, спроможність реалізації національних і регіональних проектів.

У частині інституційно-економічного забезпечення державної політики розвитку сектора цифровізації економіки пріоритетне значення, на наше переконання, має система фінансового стимулювання інноваційно-технологічної діяльності, розвитку інформаційно-комунікаційного сектора, підготовки необхідних фахівців.

Для забезпечення таких процесів слід вести мову про виділення фінансового ресурсу як на центральному, так і на регіональному та місцевому рівнях управління для співфінансування діяльності елементів інфраструктури підтримки високотехнологічних стартапів, підтримки інвестиційної інфраструктури зі спеціалізації на проектах сектора ІКТ, формування методичних центрів системи інтелектуально-кадрового забезпечення потреб розвитку цифрової економіки [2, с. 228–252; 7, с. 154–158].

Головним завданням інституційно-психологічної складової інституціонального середовища розвитку в Україні сектора цифрової економіки слід вважати достатній інформаційно-психологічний вплив на усіх суб'єктів, які є учасниками або від яких залежить становлення сектора цифровізації національної економіки. Водночас не слід забувати, що вагомим стимулятором такого середовища є й поінформованість про гарантії безпеки власності під час участі у відносинах у межах цифрової економіки в усіх її проявах та аспектах.

Відповідно, вважаємо, що передусім в країні потрібно створити повноцінні правові умови для існування єдиного цифрового середовища довіри. Йдеться про забезпечення всіх учасників цифрової економіки засобами довірчих цифрових дистанційних комунікацій з такими ключовими елементами, як віддалене підтвердження особи, рівний статус різних способів ідентифікації та аутентифікації фізичних та юридичних осіб, цифровий підпис, цифрове право представлення інтересів третіх осіб, паритетне рівне визнання правочинності цифрових і нецифрових відносин, форми незалежної довірчої фіксації та надання зацікавленим особам юридичних фактів у межах електронної дистанційної взаємодії, умови функціонування ринку цифрових послуг. Беззаперечно, що повне юридичне врегулювання цих аспектів дозволить швидше і безпечніше розвиватися сектору цифрової економіки в Україні.

Певним достатньо вагомим посилом від влади – психологічним чинником для населення, громадянського суспільства та бізнесу щодо всебічної підтримки програм і проектів розвитку сектора цифрової економіки – є розбудова інфраструктури охорони та захисту інтелектуальної власності. Належна захищеність інтелектуальних прав сприятиме активізації інтелектуальної творчої діяльності та використанню її результатів у напрямі цифровізації різних сфер суспільного життя, галузей і секторів національної економіки [6, с. 79–94; 8, с. 317–331].

Але для цього вже визріла актуальність внесення певних важливих змін до вітчизняної нормативно-правової системи, орієнтованих на стимулювання нарощування обороту продуктів – результатів інтелектуальної діяльності, у т. ч. оцифрування та цифрового обігу накопичених масивів об'єктів інтелектуального права, використання результатів інтелектуальної діяльності для потреб розвитку інноваційно-технологічного та цифрового секторів економіки, лібералізації режимів обігу об'єктів інтелектуальних прав заради розвитку сектора цифровізації економіки, унеможливлення здійснення правопорушень у сфері інтелектуальних прав.

ВИСНОВКИ

Ефективність державної політики цифровізації економіки зростає в рази за умови її спрямування не лише на діяльність економічних агентів, але й на суспільство та сферу державного управління, що одночасно ускладнює процес стратегічного планування, істотно збільшує компоненти витратомісткості. При цьому, якісний і всеосяжний розвиток сектора цифрової економіки потребує належного інституціонального забезпечення, здатного сформувати необхідні інституціональні умови для функціонування базисних і похідних інститутів, повноцінної реалізації їх функцій та завдань. Встановлено, що елементами інституціонального забезпечення державного регулювання розвитку сектора цифрової економіки в Україні є інституціонально-правовий базис, інституційно-організаційна платформа, інституційно-інфраструктурне забезпечення, інституційно-економічний блок та інституційно-психологічне середовище. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. System transformations of the national economy: challenges and expectations : collective monograph / ed. by O. Vlasniuk and other. Bydgoszcz, Poland : University of Economy Publishing House, 2016. Vol. 1. 357 p.
2. Лупак Р. Л. Державна політика імпортозаміщення в системі забезпечення економічної безпеки України: пріоритети та інструменти реалізації : монографія. Львів : Вид-во ННБК «АТБ», 2018. 527 с.
3. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія / В. М. Геєць та ін. ; за ред. Л. В. Шинкарук. Київ : ІЕПр НАНУ, 2011. 696 с.
4. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2010. 288 с.
5. Волошин В. І., Шехлович А. М. Фінансово-економічні інструменти стимулювання розвитку ІТ-сфери України : аналітична записка. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/IT_sfera-9b344.pdf
6. Лупак Р. Л. Напрями реалізації потенціалу сектору інформаційно-комунікаційних технологій в контексті забезпечення якісних характеристик функціонування внутрішнього ринку та розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Галицький економічний*

вісник. 2019. Т. 60. № 5. С. 79–94. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/30926/2/GEB_2019v60n5_Lupak_R-Directions_of_the_potential_79-94.pdf

7. Процикевич А. І. Система інвестиційних процесів на ринку ІТ-послуг та методичні засади їх державного регулювання. *Бізнес Інформ*. 2017. № 10. С. 154–158. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-10_0-pages-154_158.pdf
8. Ilyash O., Dzhadan I., Ostasz G. The Influence of the Industry's Innovation Activities Indices on the Industrial Products' Revenue of Ukraine. *Economics and Sociology*. 2018. Vol. 11. No. 4. P. 317–331. DOI: 10.14254/2071-789X.2018/11-4/21.

REFERENCES

- Horbulin, V. P., and Kachynskiy, A. B. *Stratehichne planuvannia: vyrishennia problem natsionalnoi bezpeky* [Strategic Planning: Addressing National Security Issues]. Kyiv: NISD, 2010.
- Ilyash, O., Dzhadan, I., and Ostasz, G. "The Influence of the Industry's Innovation Activities Indices on the Industrial Products' Revenue of Ukraine". *Economics and Sociology*, vol. 11, no. 4 (2018): 317-331. DOI: 10.14254/2071-789X.2018/11-4/21.
- Lupak, R. L. "Napriamy realizatsii potentsialu sektoru informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v konteksti zabezpechennia yakisnykh kharakterystyk funktsionuvannia vnutrishnyoho rynku ta rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini" [Directions of the Potential Implementation of Information and Communication Technology Sector in the Context of Ensuring the Quality Characteristics of the Internal Market Functioning and Development of Information Society in Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. 2019. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/30926/2/GEB_2019v60n5_Lupak_R-Directions_of_the_potential_79-94.pdf
- Lupak, R. L. *Derzhavna polityka importozamishchennia v systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: priorytety ta instrumenty realizatsii* [State Import Substitution Policy in Ukraine's Economic Security System: Priorities and Tools for Implementation]. Lviv: Vyd-vo NNVK «АТБ», 2018.
- Protsykevych, A. I. "Systema investytsiinykh protsesiv na rynku IT-posluh ta metodychni zasady yikh derzhavnoho rehuliuвання" [The System of Investment Processes in the IT Service Market and the Methodical Foundations for the Governmental Regulation]. *Biznes Inform*. 2017. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-10_0-pages-154_158.pdf
- Strukturni zminy ta ekonomichni rozvytok Ukrainy* [Structural Changes and Economic Development of Ukraine]. Kyiv: IEP NANU, 2011.
- System transformations of the national economy: challenges and expectations*, vol. 1. Bydgoszcz, Poland: University of Economy Publishing House, 2016.
- Voloshyn, V. I., and Shekhlovych, A. M. "Finansovo-ekonomichni instrumenty stymuliuвання rozvytku IT-sfery Ukrainy : analitychna zapyska" [Financial and Economic Instruments for Stimulating the Development of the IT Sphere of Ukraine: An Analytical Note]. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/IT_sfera-9b344.pdf